

Infrastrukturdepartementet
i.e.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian Särskilt investeringsutrymme för elnätverksamhet – investeringar i ökad nätkapacitet

I2020/03221

Sammanfattning

Elnätsregleringen innebär att elnätsföretag har ett ansvar för att ledningsnäten är tillförlitliga och på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el och att företagen med gällande regelverk kan ta ut avgifter som täcker samtliga kostnader.

Syftet med förslaget är att stimulera investeringar i elnäten men enligt Konkurrensverket saknas reglering som säkerställer att de investeringar som ger utrymme för höjda nätavgifter bidrar till att öka kapaciteten i de elnät som berörs av höjningarna.

Konkurrensverket kan också konstatera att förslaget innebär att investeringar som inte ens uppgår till en genomsnittlig investeringsnivå kommer att ligga till grund för ökade elnätsavgifter.

Konkurrensverket anser således att förslaget innebär en omotiverad kostnadsökning för elkonsumenterna, eftersom elnätsföretagen ges möjlighet till höjda avgifter utan att det säkerställs att målet med utbyggd kapacitet uppnås, och avstyrker det därför.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna.

Elnätverksamheter kännetecknas av att vart och ett av de omkring 170 elnätsföretag som finns i Sverige har monopol inom sina respektive elnät. Elnätsföretagens möjligheter att ta ut avgifter regleras av ellagen (1997:857). Regleringen innebär att Energimarknadsinspektionen sätter en övre gräns

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Ringvägen 100
Telefon 08-7001600
konkurrensverket@kkv.se

(intäktsram) för hur mycket avgifter som elnätsföretagen får ta ut för varje elnät. Intäktsramen sätts i förväg och gäller för fyra år i taget. Enligt ellagen ska intäktsramen inte vara större än vad som behövs för att täcka kostnader för driften av en nätverksamhet som har likartade objektiva förutsättningar och bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt och ge en sådan avkastning på kapitalbasen som behövs för att i konkurrens med alternativa placeringar med motsvarande risk få tillgång till kapital för investeringar.

Om ett elnätsföretags intäkter avviker från intäktsramen påverkar det intäktsramen för den kommande tillsynsperioden. Om intäkterna har varit lägre än vad ramen medger innebär det att intäktsramen för kommande period höjs med motsvarande belopp, och om intäkterna varit högre sänks intäktsramen. Den 1 april 2020 infördes dock en ändring i ellagen som innebär att nätföretag som har ett underskott från tillsynsperioden 2012–2015 inte kan utnyttja underskottet vid tillsynsperioden 2020–2023. Ändringen motiverades med att nätföretag inte ska kunna samla på sig flera tillsynsperioders underskott.

Särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet

Våren 2020 remitterade Infrastrukturdepartementet promemorian *Särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet* (I2020/00462/E) där det föreslogs att elnätsföretag ska kunna höja sina nätavgifter genom att använda outnyttjade intäktsramar från tillsynsperioden 2012–2015 under ytterligare två tillsynsperioder (perioderna 2020–2023 och 2024–2027). Enligt promemorian syftade förslagen till att skapa särskilda drivkrafter för elnätsföretag att göra investeringar som ökar kapaciteten i elnätet.

Konkurrensverket avstyrkte förslaget, bland annat med hänvisning till att det inte framkommit några egentliga skäl för att skapa särskilda drivkrafter eftersom elnätsföretag är skyldiga att utveckla och investera tillräckligt i sitt elnät och alltid får täckning för samtliga kostnader inom den gällande regleringen.

Konkurrensverket menade att, om förslaget ändå genomförs och önskvärd effekt på investeringar ska kunna uppnås, gränsen för att tilldelas särskilt investeringsutrymme bör höjas väsentligt. Konkurrensverket ansåg också att intäktsramarna enbart ska få utnyttjas för investeringar i den redovisningsenhet som har genererat utrymmet.¹

Förslagen i propositionen *Särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet* (prop. 2020/21:12) var inte utformade med beaktande av dessa synpunkter.

Propositionen återkallades dock i oktober 2020. Förslagen i den nu remitterade promemorian svarar i huvudsak mot förslagen i propositionen men innebär bl.a.

¹ Konkurrensverkets yttrande 2020-04-29 över promemorian *Särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet* (dnr 134/2020).

en höjning av gränsvärdena för när det särskilda investeringsutrymmet kan användas.

De ändringar som nu föreslås minskar visserligen de negativa effekterna av regleringen i förhållande till tidigare förslag, men Konkurrensverket anser fortfarande att förslagen innebär en omotiverad kostnadsökning för elkonsumenterna eftersom elnätsföretagens investeringar i elnäten delvis kommer att finansieras med höjda avgifter från elkonsumenterna, samtidigt som samma investeringar till sitt fulla värde kommer att räknas till kapitalbasen och därmed ligga till grund elnätsföretagens framtida avgifter.

Konkurrensverket välkomnar den skärpning av förslaget som höjningen av gränsvärdena för när det särskilda investeringsutrymmet kan användas innebär. Enligt Energimarknadsinspektionen uppgår dock en normal reinvesteringstakt i elnätsverksamhet till omkring 8–10 procent under en tillsynsperiod,² vilket innebär att även investeringar som inte ens uppgår till en genomsnittlig investeringsnivå kommer att ligga till grund för ökade elnätsavgifter.

Konkurrensverket vill också framhålla att elnätsregleringen innebär att elnätsföretag har ett ansvar för att bygga ut sina ledningsnät vid behov och för att ledningsnäten är tillförlitliga och på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el. Företagen kan redan med gällande regelverk ta ut avgifter som täcker samtliga kostnader. I promemorians förslag saknas reglering som säkerställer att de investeringar som ger utrymme för höjda nätavgifter bidrar till att öka kapaciteten i de elnät som berörs av höjningarna. Elnätsföretagen ges således en möjlighet till höjda avgifter utan att det säkerställs att målet med utbyggd kapacitet uppnås.

Konkurrensverket avstyrker förslaget.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. Föredragande har varit biträdande enhetschefen Stefan Jönsson.

Rikard Jermsten

² Energimarknadsinspektionens remissvar 2020-12-17 ärendenummer 2020-103895.